

OPORTUNITĂȚI DE FINANȚARE ÎN PERIOADA 2014-2020 PENTRU ASIGURAREA UNUI MEDIU DE AFACERI MAI BUN

Pentru România, fondurile europene vor reprezenta în continuare unul dintre cele mai importante instrumente ce vor fi utilizate pentru reducerea disparităților regionale, precum și promovarea creșterii economice la nivel regional și local, consolidarea competitivității și creșterea ocupării forței de muncă, obiective de referință la nivelul Uniunii Europene.

Este recunoscut faptul că îndeplinirea acestor obiective este posibilă prin asigurarea unui mediu favorabil investițiilor, înființarea de noi companii sau dezvoltarea celor existente contribuind semnificativ la crearea de noi locuri de muncă și generarea de valoare adăugată.

În acest context, utilizarea sprijinului structural pentru perioada 2014-2020 urmărește crearea condițiilor de îmbunătățire și dezvoltare constantă a mediului de afaceri, având ca obiective principale:

- stimularea competitivității întreprinderilor;
- facilitarea accesului la finanțare;
- crearea unui mediu favorabil creării de noi afaceri și încurajarea culturii antreprenoriale;
- sprijinirea companiilor de a opera în plan extern și de a accesa noi piețe;
- asigurarea unei forțe de muncă calificată și adaptabilă.

Măsurile în cadrul acestei provocări vor fi orientate către următoarele arii tematice:

- ▶ **cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare.** Intervențiile propuse sunt orientate către susținerea inovării în cadrul întreprinderilor, precum și prin consolidarea capacităților pentru excelență în cercetare și inovare și pentru schimbări tehnologice. În zonele rurale, inovarea și baza de cunoaștere vor fi consolidate prin cooperarea între sectoarele agricol, alimentar și forestier și alți actori, precum și prin crearea de clustere și rețele și utilizarea serviciilor de consultanță.
- ▶ **tehnologia informației și comunicațiilor.** Acțiunile vor fi orientate către creșterea capacității întreprinderilor să dispună de servicii TIC, precum și încurajarea acestora să utilizeze astfel de servicii.
- ▶ **competitivitatea IMM-urilor, a sectorului agricol și a sectorului de pescuit și acvacultura.** Eforturile vor fi orientate către sprijinirea investițiilor în spiritul antreprenorial, în exploatarea comercială a noilor idei și a rezultatelor cercetării, prin furnizarea de servicii de consiliere în domeniul afacerilor, precum și sprijinirea dezvoltării instrumentelor online. Intervențiile pentru îmbunătățirea competitivității sectorului agricol vor ajuta la asigurarea unei producții alimentare viabile în UE și vor contribui la crearea și păstrarea locurilor de muncă, precum și la creștere economică în zonele rurale.

O privire de ansamblu asupra programelor operaționale și a priorităților propuse spre finanțare în următoarea perioadă:

Programul Operațional Competitivitate

- » *sprijinirea investițiilor private în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (CDI) și a cercetării colaborative dintre întreprinderi și organizații de cercetare pentru a încuraja transferul de cunoștințe, tehnologic și de personal cu expertiză avansată și pentru a permite dezvoltarea de produse și servicii CDI în sectoarele economice cu potențial de creștere;*
- » *promovarea instrumentelor financiare menite să susțină riscul de investițiilor private în cercetare și inovare și să stimuleze start-up-urilor inovative și spin-off-urile;*
- » *dezvoltarea infrastructurii de cercetare publice și private, atât ca parte din clustere existente/emergente, centre de excelență și alte tipuri de structuri de cercetare (naționale/ regionale /europene) și în domenii specifice identificate ca prioritare, pe baza existenței unui potențial și/sau a unui avantaj competitiv, cum ar fi sănătatea. deblocarea potențialului de excelență în cercetare și inovare prin crearea de sinergii cu acțiunile de cercetare, dezvoltare și inovare ale programului cadru al UE Orizont 2020;*
- » *acțiuni pentru promovarea adoptării de către întreprinderi a TIC, inclusiv a aplicațiilor și inovațiilor comerțului electronic;*
- » *acțiuni pentru dezvoltarea de instrumente de e-Guvernare pentru întreprinderi și cetățeni (e-Guvernare 2.0);*
- » *acțiuni pentru dezvoltarea „cloud computing”;*

Programul Operațional Regional

- » *acțiuni pentru consolidarea culturii antreprenoriale și pentru conștientizarea opțiunii și a sprijinului potențial pentru crearea de întreprinderi;*
- » *acțiuni pentru îmbunătățirea accesului la finanțare, inclusiv prin oferirea unei game adecvate de instrumente financiare;*
- » *acțiuni pentru îmbunătățirea productivității IMM-urilor și oferirea de oportunități de creștere, inclusiv consolidarea accesului la sprijin pentru planificarea afacerilor, consultanță tehnică, consultanță și sprijin pentru export;*
- » *acțiuni pentru alăturarea în rețea a întreprinderilor în vederea consolidării schimburilor de cunoștințe și a consolidării participării acestora în cadrul lanțurilor de desfacere, inclusiv cele la scară internațională;*
- » *acțiuni integrate – situri, competențe, sprijin pentru investiții – în vederea atragerii de investiții pentru regiunile mai puțin dezvoltate ale României;*
- » *acțiuni de raționalizare a procesului de reglementare și de reducere a poverii birocratice asupra întreprinderilor;*
- » *dezvoltarea infrastructurii de transfer tehnologic în sectoarele public și privat, în special în regiunile mai puțin dezvoltate ale României, în concordanță cu principiul specializării inteligente.*

Programul Național de Dezvoltare Rurală

- » crearea și oferirea de servicii de consultanță, în vederea îmbunătățirii performanței economice și de mediu;
- » colaborarea între agricultură/industria agroalimentară, industria forestieră, pescuit și acvacultură și industria alimentară și sistemele de consultanță, educație și cercetare în contextul proiectelor pilot, al dezvoltării de produse, practici, procese și tehnologii noi etc;
- » înființarea unor grupuri operative (fermieri, cercetători, consultanți), care vor participa la Parteneriatul European pentru Inovare „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”;
- » acțiuni pentru îmbunătățirea performanței economice și pentru restructurarea și modernizarea agriculturii, în special în vederea creșterii participării și orientării către piețe, precum și pentru diversificarea activităților agricole;
- » facilitarea reînnoirii generațiilor în sectorul agricol;
- » acțiuni pentru îmbunătățirea performanței economice a producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul alimentar prin programe de calitate, adăugând valoare produselor agricole, prin promovarea pe piețe locale prin dezvoltarea circuitelor scurte de aprovizionare și prin înființarea de grupuri de producători, etc;
- » acțiuni de sprijinire a activităților de prevenire și gestionare a riscurilor agricole;
- » crearea de noi întreprinderi mici prin acordarea de sprijin pentru demararea afacerilor în cazul microîntreprinderilor și al întreprinderilor mici din afara domeniului agricol, precum și dezvoltarea de activități non-agricole în zonele rurale.

Programul Operațional Maritim și de Pescuit

- » investiții în sectorul acvaculturii: noi unități, modernizarea unităților existente, diversificarea speciilor, îmbunătățirea potențialului siturilor de acvacultură;
- » promovarea de noi surse de venit în interiorul sectorului (activități de procesare, de marketing) și în afara acestuia (activități ecologice, turism, educație);
- » investiție în porturi pescărești, adăposturi, debarcadere, centre de primă vânzare;
- » îmbunătățirea condițiilor de muncă legate de sănătatea și siguranța la bordul navelor de pescuit în apele interioare și maritime;
- » sprijin pentru înființarea, organizarea și funcționarea lanțului producători - procesatori-comercianți;
- » diversificarea pescuitului și a sectorului acvaculturii prin sprijinirea creării de noi întreprinderi mici și crearea de locuri de muncă în domeniu.

Un element esențial în buna funcționare a întreprinderilor și dezvoltarea antreprenoriatului îl reprezintă **asigurarea unei forțe de muncă calificată și adaptabilă**. În acest sens sunt create oportunități de investiție în educație și instruire, atât printr-un program dedicat capitalului uman, cât și prin programele pentru sectorul agricol și sectorul pescuit și acvacultură.

Programul Operațional Capital Uman

- » *Încurajarea și facilitarea participării angajatorilor la dezvoltarea forței de muncă și a învățării pe tot parcursul vieții;*
- » *Îmbunătățirea corelării învățământului profesional și tehnic cu nevoile pieței muncii, asigurându-se relevanța ofertei de formare, acordându-se prioritate sectoarelor cu potențial viitor de creștere și promovându-se parteneriate între personale interesate relevante;*
- » *modernizarea învățământului terțiar prin dezvoltarea studiilor aprofundate și sprijinirea internaționalizării învățământului superior, inclusiv a cercetării aprofundate și a mobilității;*

Programul Național de Dezvoltare Rurală

- » *crearea de noi întreprinderi mici prin acordarea de sprijin pentru demararea afacerilor în cazul microîntreprinderilor și al întreprinderilor mici din afara domeniului agricol, precum și dezvoltarea de activități non-agricole în zonele rurale;*
- » *Sprijinirea formării profesionale și a achiziției de competențe în gestionare agricolă, practici agricole durabile, îmbunătățirea calității și utilizarea noilor tehnologii specifice agriculturii și silviculturii;*
- » *sprijinirea activităților demonstrative pentru transferul de cunoștințe referitoare la noile practici în domeniu; informare, schimburi pe termen scurt și vizite în interiorul UE în scopul promovării schimbului de bune practici; încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în general în mediul rural (pe lângă cursurile sau formarea furnizate în mod obișnuit în sistemul de învățământ secundar și superior), precum formarea în gestiunea afacerilor și alte competențe necesare diversificării în afara sectorului agricol.*

Programul Operațional Maritim și de Pescuit

- » *diversificarea pescuitului și a sectorului acvaculturii prin sprijinirea creării de noi întreprinderi mici și crearea de locuri de muncă în domeniu;*
- » *sprijinirea infrastructurii școlare și dezvoltarea resurselor în educația și îngrijirea copiilor preșcolari, din învățământul primar, secundar, terțiar și din cel tehnic și profesional, în scopul îmbunătățirii calității învățământului și formării precum și a relevanței acestuia pentru piața muncii.*

ELEMENTE CHEIE ALE PACHETULUI LEGISLATIV 2014-2020

Această prezentare este de a oferi o imagine de ansamblu a principalelor modificărilor introduse în noul pachet legislativ pentru perioada 2014-2020, cu scopul de a se asigura o cât mai bună utilizare a acestora de către mediul de afaceri.

Mare parte a schimbărilor aduse cadrului de implementare a Fondurilor Europene Structurale și de Investiții (FESI) au urmărit **simplificarea** programelor și a procedurilor de finanțare. Angajamentul Comisiei Europene privind noua perspectivă financiară fiind acela de a facilita accesul la fondurile europene, mai mulți beneficiari fiind astfel încurajați să pregătească proiecte pentru utilizarea acestor resurse, precum și de a îmbunătăți mecanismele de punere în aplicare a politicilor UE și de a asigura un nivel adecvat de control.

NORME ARMONIZATE APLICABILE FESI

Urmare a lecțiilor învățate, are loc un exercițiu unic pentru Uniunea Europeană, **pentru perioada 2014 -2020 se stabilesc norme comune aplicabile pentru politica de coeziune, politica de dezvoltare rurală și politica pentru afaceri maritime și pescuit**. Prin urmare, Comisia Europeană propune printr-un Regulamentul privind dispozițiile comune o serie de principii aplicabile tuturor fondurilor din cadrul strategic comun - FEDR, FSE, FC, FEADR, FEPAM- în ceea ce privește planificarea strategică, programarea și dezvoltarea durabilă, cu scopul final de a stimula creșterea economică și crearea de locurile de muncă.

FLEXIBILITATE ÎN ORGANIZAREA SISTEMELOR DE IMPLEMENTARE

Normele prevăzute pentru perioada 2014-2020 introduc opțiuni noi în scopul asigurării unei flexibilități sporite în stabilirea măsurilor naționale și regionale.

Astfel, în România, pentru perioada 2014-2020 se are în vedere o structură concentrată/centralizată, la nivelul a trei ministere, în ceea ce privește gestionarea FESI.

- Ministerul Fondurilor Europene pentru managementul a 4 programe operaționale care vizează: infrastructura mare (transport, mediu și energie); competitivitatea (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitală); dezvoltarea capitalului uman și asistența tehnică;
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (managementul programelor de dezvoltare regională, a programelor dedicate cooperării teritoriale europene și a celui dedicat dezvoltării capacității administrative);
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (managementul programelor dedicate dezvoltării rurale și pescuitului și acvaculturii).

CONCENTRARE TEMATICĂ

Dispozițiile privind concentrarea tematică și prioritățile de investiții constituie un element nou în cadrul propunerilor pentru perioada 2014-2020.

Proiectele de regulamente specifice fondurilor propun concentrarea investițiilor pentru a realiza un impact maxim al implementării programelor, acestea cuprinzând o listă priorități de investiții obligatorii.

Pentru a se asigura concentrarea investițiilor la nivelul UE pentru anumite priorități, se stabilesc alocări minime pe categorii de regiuni. Spre exemplu, regiunile mai puțin dezvoltate trebuie să dispună de o paletă mai largă de priorități de investiții, totuși acestea vor trebui să aloce cel puțin 50% din resursele FEDR pentru eficiență energetică și energii regenerabile, inovare și sprijin pentru IMM-uri. Astfel, resursele rămase vor fi orientate către intervențiile cele mai adecvate prin care se răspunde nevoilor din zonele respective.

EXTINDEREA OPȚIUNILOR DE SIMPLIFICARE A COSTURILOR

Una dintre cele mai importante schimbări se referă la eligibilitate și simplificarea managementului financiar. Pentru perioada 2014 -2020, Comisia Europeană își propune să mențină și să promoveze o utilizare mai largă a opțiunilor de simplificare a costurilor, ca o alternativă la rambursarea pe baza costurilor reale.

Utilizarea acestor opțiuni va aduce beneficii atât a programelor, cât și beneficiarilor. Pe de o parte, se accelerează efectuarea plăților, pe de altă parte va permite beneficiarilor să se concentreze asupra implementării proiectelor prin limitarea cerințelor de raportare financiară (rambursare pe bază de rate fixe și standarde de costuri unitare) sau chiar să o înlocuiască prin raportarea nivelului de realizare a indicatorilor (în cazul utilizării rambursării pe bază de sume forfetare).

În principal, se are în vedere utilizarea opțiunilor de simplificare a costurilor pentru operațiunile finanțate prin Fondul Social European. De asemenea, realizarea rambursărilor pe bază de standarde de costuri unitare și rate forfetare pentru costurile indirecte se vor lua considerare în finanțarea cercetării și inovării.

UTILIZAREA INSTRUMENTELOR FINANCIARE

Având în vedere situația economică actuală și deficitul de resurse publice, se așteaptă ca instrumente financiare să joace un rol mai puternic în 2014-2020. Introducerea lor vor permite o eficacitate și eficiență ridicată în utilizarea fondurilor. Instrumentele financiare pot fi folosite pentru orice tip de investiție sau de beneficiari.

Cu toate că în 2007-2013 implementarea lor nu a avut succesul așteptat, România intenționează să apeleze în viitoarea perioadă de programare la instrumentele financiare pentru asigurarea accesului la finanțare a IMM-urilor, pentru întreprinderile inovative generatoare de valoare adăugată și pentru încurajarea cererii pentru eco-inovare, respectiv pentru utilizarea capitalului de risc în investiții în domeniul cercetării-dezvoltării, pentru a stimula start-up-urile și spin-off-urile inovative.

ORIENTAREA CĂTRE PERFORMANȚĂ

Examinarea progresului și performanței intervențiilor a reprezentat întotdeauna o provocare la nivelul Uniunii Europene. Stabilirea unui cadru de performanță la nivelul programelor

operaționale este unul dintre instrumentele prin care se poate obține orientarea către rezultate a FESI. Acesta este compus dintr-un set de indicatori financiari și de realizare, respectiv etape cheie de implementare definite pentru fiecare axă prioritară/ prioritate a Uniunii¹. Realizarea țintelor intermediare stabilite va fi examinată în anul 2019 și va constitui baza pentru alocarea rezervei de performanță. În cazul în care neîndeplinirea țintelor intermediare și finale este semnificativă, Comisia ar trebui să poată suspenda plățile pentru program sau, la sfârșitul perioadei de programare, să aplice corecții financiare, pentru a se asigura că bugetul Uniunii nu este utilizat într-un mod inefficient.

Recunoscând riscul pe care îl implică nerealizarea țintelor stabiliți în cadrul de performanță se va acorda o atenție sporită în procesul de selectare a proiectelor pentru a se asigura contribuția acestora la indicatorii selectați. De asemenea, sistemele de monitorizare ale programelor operaționale vor fi prevăzute cu un sistem de prognozare a realizării țintelor intermediare și va fi dezvoltat un sistem de avertizare timpurie asupra riscului de neîndeplinire a acestora.

MISIUNI DE AUDIT BAZATE PE RISC

În perioada 2007-2013, proiectele, indiferent de dimensiunea acestora, pot face obiectul unor misiuni de audit, în orice moment pe parcursul implementării, precum și pe o perioadă de 10 ani după finalizarea acestuia.

Astfel, a apărut necesitatea de a asigura un echilibru între controlul adecvat al implementării fondurilor europene și reducerea sarcinilor administrative. Propunerile pentru 2014 -2020 limitează intensitatea auditării proiectelor, spre exemplu proiectele pentru care totalul cheltuielilor eligibile nu depășesc valoarea de 100.000 Euro pot fi auditate doar o singură dată, înainte încheierii, cu excepția cazului în care există dovada unui risc specific.

De asemenea, activitățile de audit ale Comisiei se vor concentra pe domenii cu risc mai ridicat.

UTILIZAREA TRANSFERULUI ELECTRONIC DE DATE

Volumul de documente necesare pentru fiecare proiect, declarații financiare, alte formulare, părea a fi un obstacol imposibil de a fi eliminat. Propunerea Comisiei pentru perioada 2014-2020 prevede dezvoltarea de interfețe și alte instrumente care să permită beneficiarilor să transmită o singură dată și să păstreze documentele în format electronic. Acest demers, intitulat *e-cohesion*, are un potențial substanțial de reducere a sarcinilor administrative pentru beneficiari.

MySMIS, aplicație conexasă a actualului Sistem Unic de Management al Informației (SMIS), va răspunde principiilor generale referitoare la schimbul de informații între autorități și beneficiari. În cazul Obiectivului Cooperare Teritorială Europeană, având în vedere specificul programelor derulate sub acest obiectiv, s-a convenit ca aplicația MIS-CTE să fie utilizată și dezvoltată separat de MySMIS, sub responsabilitatea MDRAP. Programele finanțate din FEADR și FEPAM nu trebuie să se conformeze cerințelor e-Coeziune.

¹ Pentru FEADR și FEPAM